

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУТНІСТЬ ТА АКТУАЛЬНІ ЗАГРОЗИ

©2024 ПІГУЛЬ Н. Г., ПІГУЛЬ Є. І.

УДК 33.338.1
JEL: H56; O1

Пігуль Н. Г., Пігуль Є. І. Економічна безпека держави: сутність та актуальні загрози

На сьогоднішній день спостерігається постійне збільшення кількості дослідників, які вивчають проблеми формування економічної безпеки держави, а також кількість наукових праць у цій сфері. Результати аналізу статей у наукометричній базі даних Scopus за ключовими словами «економічна безпека держави» (economic security of the state) дозволили зробити висновок, що зацікавленість авторів до даної проблематики загалом протягом 2010–2023 рр. мала тенденцію до збільшення, водночас, починаючи з 2016 р., постійно зростала в часі, що обумовлено питаннями, викликаними соціально-економічними факторами, глобалізаційними процесами, наслідками впливу COVID-19, загостренням геополітичних конфліктів та швидким розвитком технологічного прогресу. У статті проведено дослідження літературних джерел щодо трактування сутності поняття «економічна безпека держави» і зроблено висновок, що серед науковців відсутня єдина точка зору щодо визначення даної економічної категорії. Проведено систематизацію підходів до трактування дефініції «економічна безпека держави» і зазначено, що це є складна багатofакторна категорія, яка характеризує національну економіку. На основі проведеного аналізу значення інтегрального показника рівня економічної безпеки України за 2010–2019 рр. зроблено висновок, що він коливався в межах від 44% до 49%, і це відповідає небезпечному рівню економічної безпеки. У статті розглянуто основні складові економічної безпеки держави, які є взаємозалежними. Проведений аналіз засвідчив, що майже за всіма субіндексами відбулися позитивні зрушення, і у 2021 р. лише демографічна складова залишилася в небезпечній зоні, що вказує на наявність проблем у даній сфері. Визначено ключові критерії класифікації загроз економічній безпеці держави, а також основний спектр загроз, які можуть мати високий рівень негативного впливу на її забезпечення в умовах сьогодення.

Ключові слова: економічна безпека держави, складові економічної безпеки держави, інтегральний показник, загрози.

Рис.: 4. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 21.

Пігуль Наталія Георгіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: n.pihul@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9090-1763>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/U-8989-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56781559800>

Пігуль Євгеній Ігорович – аспірант кафедри економічної кібернетики, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: ye.pihul@student.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2142-0883>

UDC 33.338.1
JEL: H56; O1

Pihul N. G., Pihul Ye. I. Economic Security of the State: Essence and Current Threats

To date, there is a constant increase in the number of researchers who study the problems of formation of the economic security of the State, as well as the number of scientific papers in this area. The results of the analysis of articles in the scientometric database Scopus by the keywords «economic security of the state» allowed us to conclude that the authors' interest in this issue in general during 2010–2023. At the same time, since 2016, it has been constantly increasing over time, which is due to issues caused by socioeconomic factors, globalization processes, the consequences of the impact of COVID-19, the aggravation of geopolitical conflicts and the rapid development of technological progress. The article conducts a study of literary sources on the interpretation of the essence of the concept of «economic security of the State» and it is concluded that there is no single point of view among scientists on the definition of this economic category. A systematization of approaches to the interpretation of the definition of «economic security of the State» has been carried out and it has been noted that this is a complex multifactorial category that characterizes the national economy. Based on the conducted analysis of the value of the integral indicator of the level of economic security of Ukraine for 2010–2019, it is concluded that it ranged from 44% to 49%, and this corresponds to a dangerous level of economic security. The article considers the main components of the economic security of the State, which are interdependent. The analysis showed that there were positive changes in almost all sub-indices, and in 2021 only the demographic component remained in the danger zone, which indicates the presence of problems in this area. The key criteria for classifying threats to the economic security of the State, as well as the main range of threats that can have a high level of negative impact on its provision in today's conditions, have been identified.

Keywords: economic security of the State, components of economic security of the State, integral indicator, threats.

Fig.: 4. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 21.

Pihul Nataliya G. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Education and Research Institute for Business, Economics, and Management of Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: n.pihul@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9090-1763>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/U-8989-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56781559800>

Pihul Yevhenii I. – Postgraduate Student of the Department of Economic Cybernetics, Education and Research Institute for Business, Economics, and Management of Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: ye.pihul@student.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2142-0883>

Сучасні економічні реалії чітко демонструють, що перспективи, темпи та загальний напрямок соціально-економічного розвитку національної економіки значною мірою залежать від рівня економічної безпеки держави. Сьогодні, в умовах геополітичних і гео економічних динамічних змін, надзвичайно важливим є питання забезпечення економічної безпеки держави, оскільки це є ключовою умовою для збереження соціальної стабільності та ефективного управління ресурсами, стабільного економічного розвитку, підтримання конкурентоспроможності на світовій арені. У зв'язку з цим дослідження питань, які пов'язані із особливостями формування економічної безпеки держави та визначенням основних загроз і викликів, які мають значний вплив на неї, є актуальними.

Ключові питання економічної безпеки в Україні знайшли своє відображення у працях таких науковців: Варналії З. [1], Андрійчук В. [2], Покропивний С. [3], Пирожков С. [4], Бойко А., Єпіфанов А. [5], Вінічук М., Наконечна Н. [6], Фролов С. [7] та ін. У працях учених висвітлюються проблеми щодо трактування сутності та складових елементів економічної безпеки держави, оцінки економічної безпеки, а також визначено вектори її забезпечення. Водночас необхідно поглибити дослідження питань, що стосуються сутності економічної безпеки держави та визначення актуальних загроз для її забезпечення.

Метою статті є узагальнення та подальший розвиток теоретичних засад щодо сутності економічної безпеки держави та виявлення її основних загроз у сучасних умовах.

Економічна безпека держави є невід'ємною частиною національної безпеки і має вирішаль-

ну роль у процесі досягненні економічного суверенітету України. Побудова ефективної системи економічної безпеки держави дозволяє своєчасно виявляти загрози національним економічним інтересам і запобігати завданню збитків соціально-економічній системі загалом.

Наразі безперервно зростає кількість дослідників, які займаються проблематикою економічної безпеки держави, а також кількість наукової літератури, зокрема статті, монографії, тези конференцій та інші види наукових публікацій у даній сфері. Однією з найбільших і найавторитетніших реферативних баз даних наукових публікацій є наукометрична база даних Scopus, тому здійснимо аналіз статей за даною тематикою, що розміщені в цій базі, яка має велике значення для наукової та академічної спільноти.

Результати пошуку статей у наукометричній базі даних Scopus за ключовими словами «економічна безпека держави» (*economic security of the state*) дали можливість сформувати репрезентативну вибірку із 17 805 наукових праць, присвячених проблемам економічної безпеки держави, які були опубліковані протягом 2010–2023 рр. (рис. 1).

Дані рис. 1 свідчать, що зацікавленість авторів даною проблематикою загалом у 2010–2023 рр. мала тенденцію до збільшення, і при цьому, починаючи з 2016 р., постійно зростала в часі, що обумовлено питаннями, які викликані соціально-економічними факторами, глобалізаційними процесами, наслідками впливу COVID-19, загостренням геополітичних конфліктів та швидким розвитком технологічного прогресу.

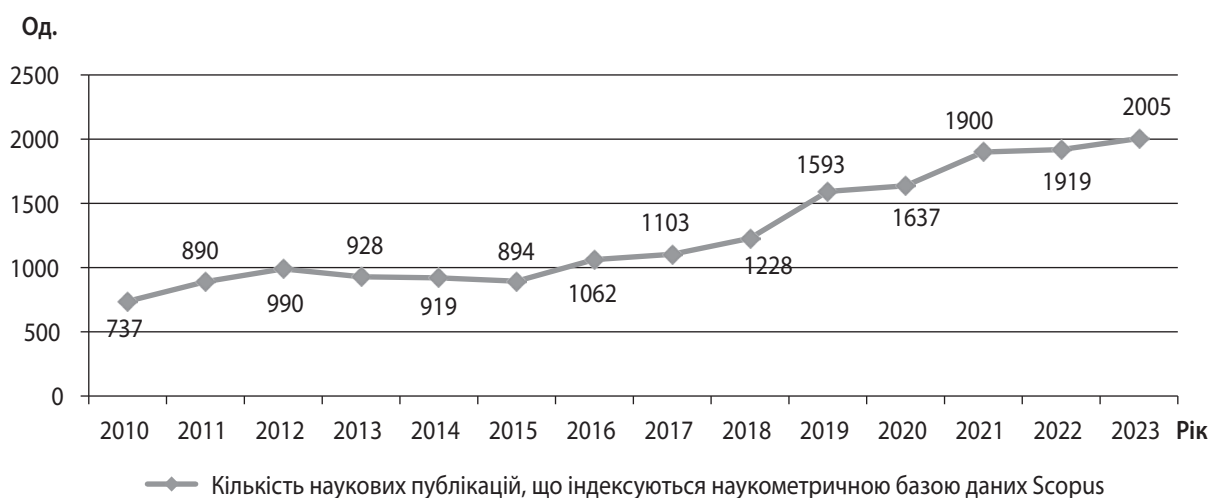

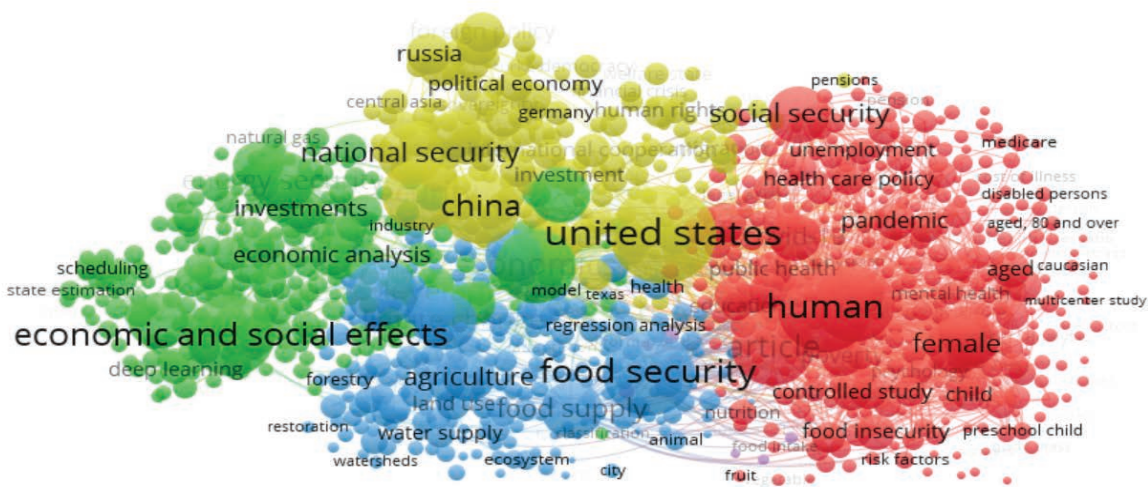
Рис. 1. Послідовний контекст зацікавленості науковцями (база даних Scopus) питаннями економічної безпеки держави у 2010–2023 рр.

Джерело: складено за [8].

Аналогічна динаміка за даний період спостерігається під час моніторингу тенденції за допомогою інструменту Google Trends, яка засвідчила підвищення рівня популярності запиту починаючи з 2022 р., що демонструє збільшення суспільного інтересу, а саме – кількості пошукових запитів користувачів Google (більше 50 балів).

Найбільша кількість публікацій за даною проблематикою була в таких країнах, як Сполучені Штати Америки, росія, Велика Британія, Китай, Індія, Австралія, Німеччина, Україна, Італія.

За допомогою програмного забезпечення Scopus VOSviewer здійснено побудову бібліометричної карти та визначимо основні категорії, які пов'язані із поняттям «економічна безпека держави» (*economic security of the state*) (рис. 2).

Рис. 2. Візуалізація взаємозв'язків дефініції «economic security of the state» з іншими економічними категоріями в наукових працях, розміщених у наукометричній базі Scopus за 2010–2023 рр.

Джерело: складено за [8].

Проведений бібліометричний аналіз наукових праць, присвячених вивченню проблематики економічної безпеки держави за допомогою інструменту Vosviewer 1.6.15, дозволив виявити взаємозв'язки між категорією «економічна безпека держави» та іншими дефініціями, а також виокремити п'ять основних кластерів, що об'єднують поняття, які пов'язані із економічною безпекою держави: кластер 1 «розвиток людини» (червоний колір на рис. 1); кластер 2 «соціально-економічні фактори» (зелений колір); кластер 3 «продовольча безпека» (блакитний колір); кластер 4 «національна безпека» (гірчичний колір); кластер 5 «фінансування та економічна ефективність вищої освіти» (бузковий колір).

Проведений аналіз засвідчив значний рівень зацікавленості науковців усього світу питаннями

економічної безпеки держави, що підкреслює важливість цієї проблематики в сучасних умовах глобалізації та економічних викликів.

Досліджуючи сутність поняття «економічна безпека держави», слід зазначити, що існують різні підходи до його трактування, систематизацію яких наведено в табл. 1.

Наведені підходи дозволяють зробити висновки, що дана дефініція є багатогранною. Проаналізувавши різні наукові підходи, під економічною безпекою держави, на нашу думку, слід розуміти складну багатофакторну категорію, що характеризує стан національної економіки, який дозволяє підтримувати стійкість до ендегенних та екзогенних загроз, забезпечувати її зовнішню

незалежність і внутрішню стабільність, здатність підтримувати послідовну реалізацію національних інтересів, стабільну дієздатність суб'єктів господарювання та нормальні умови життя населення

Складовими елементами економічної безпеки, відповідно до «Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», що були затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 29.10.2013 р. № 1277 [16], є виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпека, і дані компоненти є взаємопов'язаними та впливають один на одного.

Існує рекомендований діапазон для характеристики значень рівнів економічної безпеки за різними типами індикаторів, відповідно до якого є

Систематизація підходів до визначення категорії «економічна безпека держави»

Автор(-и)	Ключові характеристики
Стан розвитку економіки	
Вінічук М., Наконечна Н., Пастернак-Таранушенко Г., Андрійчук В.	Збереження стійкості до внутрішніх і зовнішніх загроз; здатність задовольнити потреби особи, сім'ї, суспільства, держави; можливість розвиватися динамічно, ефективно та вирішувати соціальні завдання
Сукупність умов і чинників	
Пирожков С., Сухоруков А., Мошенський С., Петрук О., Ляшенко О.	Сукупність умов; умови збереження економічних інтересів; умови, що сприяють ефективному динамічному зростанню національної економіки
Стан ресурсів	
Покропивний С., Губарева І., Доровської В., Бойко В.	Стан забезпеченості необхідними ресурсами капіталу, персоналу, інформації та технології, техніки та устаткування; ресурсофункціональна та інституційна спроможність держави
Стан захищеності національних інтересів	
Сак Т., Фролов С.	Стан захищеності національних інтересів; ступінь захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз об'єкта
Складна багатofакторна категорія	
Варналій З., Жаліло Я., Бойко А., Епіфанов А.	Складна та багатofакторна система; складна інтегральна категорія

Джерело: складено на основі [1–7; 9–15].

критична зона економічної безпеки 0–19%; небезпечна зона економічної безпеки 20–39%; незадовільна зона економічної безпеки 40–59%; задовільна зона економічної безпеки 60–79%; оптимальна зона економічної безпеки 80–100%.

Динаміку інтегрального показника рівня економічної безпеки України за 2010–2021 рр. наведено на *рис. 3*. Значення інтегрального показника рівня економічної безпеки України за аналізований період коливалося в межах від 44 до 49%, що можна охарактеризувати як небезпечний рівень економічної безпеки (40–59%). Слід зазначити, що протягом 2019–2021 рр. інтегральний показник мав тенденцію до зменшення, а саме – знизився на 4%, або на 2 в. п., що є негативним аспектом.

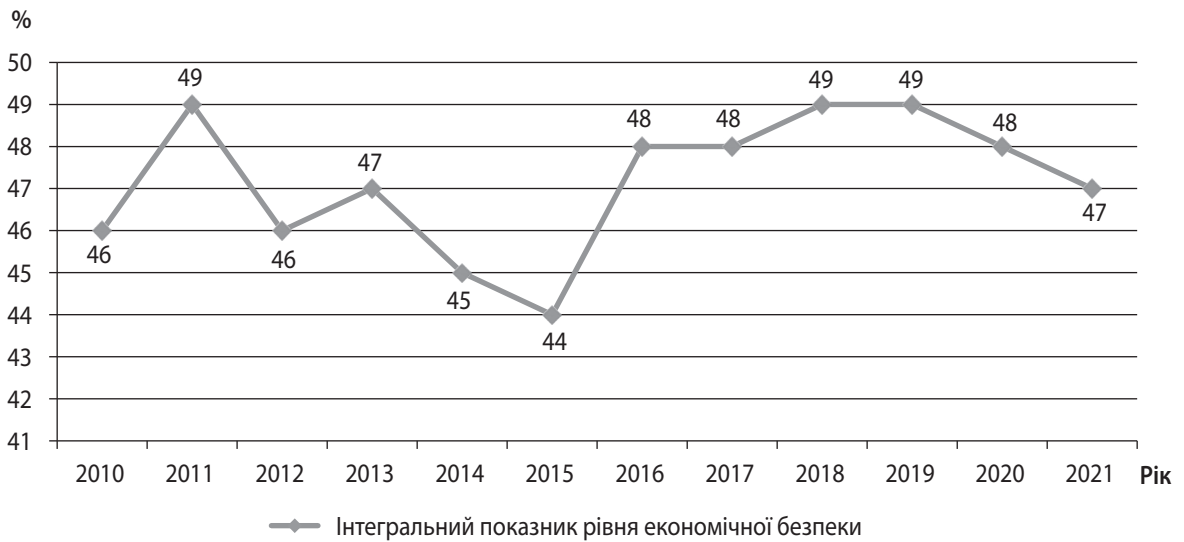
При оцінці рівня економічної безпеки України в розрізі окремих субіндексів слід відмітити, що за більшістю складових, зокрема демографічною, енергетичною, зовнішньоекономічною, інвестиційно-інноваційною, макроекономічною, продовольчою та фінансовою, в окремі роки їх значення були в небезпечній зоні рівня економічної безпеки, і це є свідченням про високий ступінь ризиків у цих сферах, що негативно впливало на загальну економічну стабільність і розвиток країни (*табл. 2*). Водночас слід зазначити, що значення соціальної складової протягом 2012–2014 рр. і у 2019 р. відповідало задовільній

зоні економічної безпеки, а значення продовольчої безпеки належало до оптимальної зони протягом всього періоду аналізу, що свідчить про ефективну державну політику у сфері сільського господарства, стабільне постачання продовольчих ресурсів та здатність забезпечити населення необхідними продуктами харчування навіть у періоди економічної нестабільності.

Варто зазначити, що майже за всіма складовими відбулися позитивні зрушення, і у 2021 р. лише демографічна складова залишилася в небезпечній зоні, що вказує на наявність проблем у даній сфері.

Під час перших місяців повномасштабної війни економічна безпека України значною мірою забезпечувалася завдяки накопиченим у довоєнний час резервам і запасу міцності, оперативній консолідації зусиль суспільства на регіональному та місцевому рівнях, самоорганізації та згуртованості громадян України перед наявною загрозою російської агресії, а також шляхом надання безпрецедентної міжнародної допомоги.

Існує чимало загроз, які в різний спосіб негативно позначаються на економічній безпеці України. У науковій літературі пропонують велику кількість різних критеріїв для класифікації загроз. Багатокритеріальна класифікація дозволяє здійснити комплексну оцінку різноманітності загроз,

Рис. 3. Динаміка інтегрального показника рівня економічної безпеки України за 2010–2021 рр., %

Джерело: складено за [17].

Таблиця 2

Динаміка рівня економічної безпеки України за складовими, %

Рік	Складові інтегрального показника								
	Виробнича	Демографічна	Енергетична	Зовнішньо-економічна	Інвестиційно-інноваційна	Макро-економічна	Продовольча	Соціальна	Фінансова
2010	50	47	35	35	33	38	90	57	42
2011	55	56	32	31	34	48	92	59	47
2012	49	45	34	24	36	39	93	64	47
2013	49	46	39	29	35	39	86	62	50
2014	51	45	47	32	30	33	94	67	40
2015	47	43	45	33	33	30	92	55	35
2016	58	46	58	35	30	38	92	56	38
2017	59	40	54	36	30	37	91	59	40
2018	58	41	53	36	31	40	90	59	45
2019	57	39	49	40	31	45	89	60	42
2020	54	40	49	44	31	43	85	59	40
2021	51	37	*	42	*	41	88	*	41

Джерело: складено за [17].

масштабів їхнього прояву та джерел виникнення, а це, своєю чергою, сприяє ефективності прийняття управлінських рішень, спрямованих на попередження їхнього впливу, а не лише на подолання наслідків (табл. 3). Наведена класифікація наявних загроз економічній безпеці держави, яка враховує як традиційні, так і специфічні ознаки, може бути використана для їх ідентифікації, визначення при-

чинно-наслідкових зв'язків, оцінки масштабів їхнього прояву, а також для планування та реалізації комплексу заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави.

Протягом 2022–2023 рр. Національний інститут стратегічних досліджень провів дослідження сучасних загроз економічній безпеці держави та актуальності їхнього прояву.

Класифікація загроз економічній безпеці держави

Критерій	Характеристика
Місце (джерело) виникнення	Зовнішні (екзогенні), внутрішні (ендогенні)
Характер виникнення	Об'єктивні, суб'єктивні
Ступінь керованості	Керовані, некеровані
Значення	Першочергові, другорядні
Характер (ступінь) небезпеки	Реальні, потенційні
Можливість прогнозування	Прогнозовані, непрогнозовані
Форма прояву	Явні, приховані
За строком дії	Постійні, довготривалі, середньотривалі, короткочасні, миттєві
Характер спрямування	Прямі (безпосередні), непрямі (опосередковані)
Масштаб здійснення	Глобальні, загальнонаціональні, локальні, індивідуальні
Величина втрат	Несуттєві, істотні, критичні, катастрофічні
Сфера спрямування	Виробничі, демографічні, енергетичні, зовнішньоекономічні, інвестиційно-інноваційні, макроекономічні, продовольчі, соціальні, фінансові

Джерело: складено за [18; 19].

У межах проведеного експертного опитування було визначено та здійснено оцінку 50 загроз за такими складовими: макроекономічна, фінансова, інвестиційно-інноваційна, виробнича, зовнішньоекономічна, соціальна та продовольча безпека (рис. 4). Це дало можливість сформулювати уявлення про характер впливу війни на вітчизняну економічну безпеку.

До окресленого експертами кола загроз, які можуть мати високий рівень негативного впливу на забезпечення економічної безпеки України, належать: зменшення трудового потенціалу внаслідок інтенсивних процесів міграції населення за кордон; високий рівень дефіциту державного бюджету; погіршення динаміки інвестиційно-інноваційних процесів у промисловості; критичне скорочення промислового виробництва та зниження конкурентних позицій вітчизняних виробників на внутрішньому та зовнішніх ринках промислової продукції; значне погіршення стану довкілля, спричинене бойовими діями; погіршення спроможності економіки до забезпечення продовольчої безпеки [20]. Присутність загроз вимагає від органів державної влади та інших суб'єктів економічної безпеки модернізації стратегій, переосмислення планів та пріоритетів дій з метою посилення вітчизняної економічної безпеки.

Слід зазначити, що до актуальних ключових проблем забезпечення економічної безпеки держави, які потребують першочергового вирішення, необхідно віднести: наявність економічної кризи в Україні внаслідок військової агресії

росії; зростання рівня корупції; погіршення добробуту населення та збільшення рівня безробіття; підвищення рівня тіньової економічної діяльності; зниження обсягу реального ВВП; втрата інвестиційної привабливості країни [21].

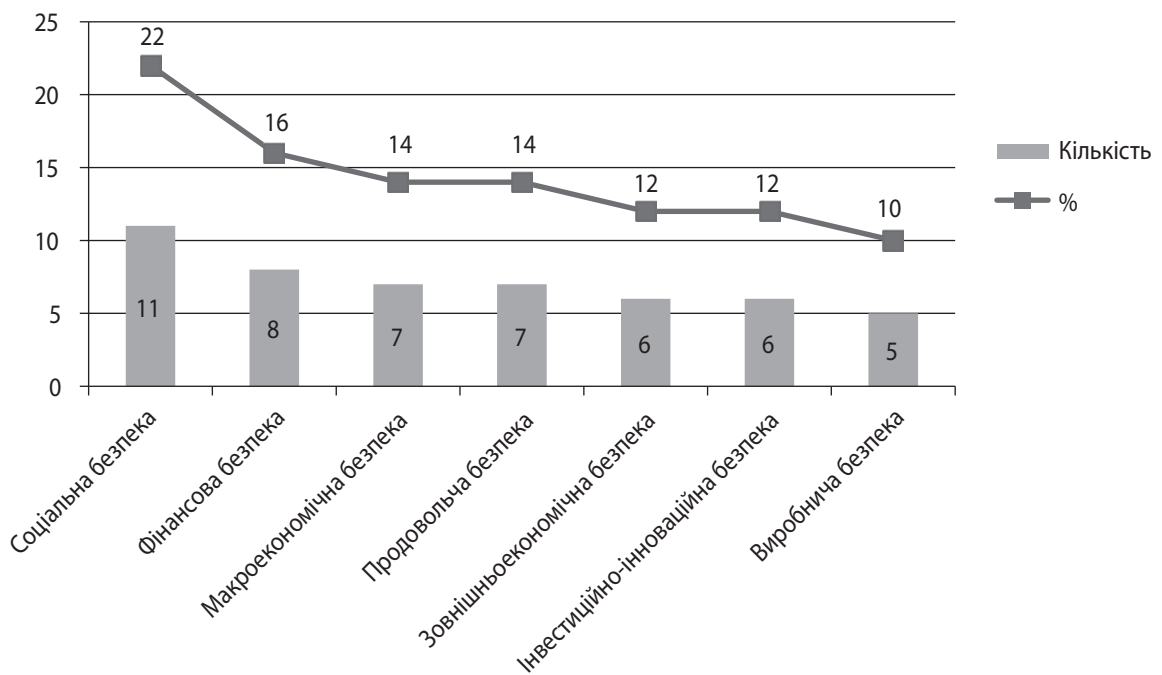
ВИСНОВКИ

Отже, економічна безпека держави займає центральне місце в системі національної безпеки, оскільки вона є основою для належного функціонування всіх її елементів: політичної, соціальної, військової, екологічної, технологічної, інформаційної безпеки тощо. Рівень економічної безпеки держави вимірюється за допомогою інтегрального показника, значення якого у 2010–2021 рр. коливалося по роках, але за період 2019–2021 рр. він мав чітку тенденцію до зниження та знаходився в незадовільній зоні економічної безпеки. На сьогоднішній день існує велика кількість викликів та загроз економічній безпеці держави, серед яких до найбільш значущих можна віднести військову агресію росії, зниження трудового потенціалу, дефіцит державного бюджету, критичне скорочення промислового виробництва.

Перспективним напрямом подальших досліджень у даній сфері є визначення шляхів зменшення негативного впливу загроз на економічну безпеку держави. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.

Рис. 4. Розподіл викликів і загроз економічній безпеці, визначений експертами, за складовими частинами

Джерело: складено за [20].

2. Андрійчук В. Г. Економічна безпека України: стан, критерії виміру та превентивні заходи її зміцнення. *Економіка, фінанси, право*. 2013. № 6. С. 12–17.
3. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. 2-ге, перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2005. 528 с.
4. Пирожков С. І. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України. Київ : НІПМБ, 2003. 42 с.
5. Бойко А. О., Єпіфанов А. О. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2018. № 3. С. 65–75. DOI: 10.21272/1817-9215.2018.3-10.
6. Вінчук М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека держави: соціально-економічний вимір : навч. посіб. Львів : Ліга-Прес, 2017. 322 с.
7. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. / за заг. ред. С. М. Фролова. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.
8. Бібліографічна і реферативна база даних Scopus. URL: <https://www.scopus.com>
9. Пастернак-Таранушенко Г. А. Економічна безпека держави. Методологія забезпечення : монографія. Київ : Київський економічний інститут менеджменту, 2003. 320 с.
10. Сухоруков А. І., Мошенський С. З., Петрук О. М. Національна економічна безпека : навч. посіб. Житомир : Рута, 2010. 384 с.
11. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія. 2-ге вид., перероб. Київ : НІСД, 2015. 348 с.
12. Губарева І. О., Доровської В. А. Теоретичне визначення змісту поняття «економічна безпека». *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 2. С. 31–40.
13. Бойко В. В. Еволюція розвитку та сутність економічної безпеки держави. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 4. Т. 1. С. 162–167.
14. Сак Т. В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 336–340. URL: <https://core.ac.uk/reader/153578704>
15. Жаліло Я. А. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку. *Стратегічна панорама*. 2004. № 3. С. 97–104.
16. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : затв. наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
17. Сайт «Доступ до правди». Відповідь Міністерства економіки України на запит про Інтегральний індекс економічної безпеки України. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/93135/response/341541/attach/3/0.pdf?cookie_passthrough=1
18. Літвін Н. М., Січиокно Г. Б. Класифікація актуальних загроз економічній безпеці держави в контексті кризових тенденцій національної економіки. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 1. С. 171–180. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-171-180>
19. Акімова Л. М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави. *Державне управління: удосконалення та розви-*

- ток. 2016. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>
20. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 31.05.2023. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v>
21. Скороук О. В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 39–42. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/11.pdf

REFERENCES

- “Aktualni vyklyky ta zahrozy ekonomichnii bezpetsi Ukrainy v umovakh voiennoho stanu” [Actual Challenges and Threats to the Economic Security of Ukraine in the Conditions of Martial Law]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. May 31, 2023. <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v>
- Akimova, L. M. “Sutnisna kharakterystyka osnovnykh zahroz v ekonomichnii bezpetsi derzhavy” [Utilized Characteristics of Main Threats in Economic Security of the State]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, no. 10 (2016). <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>
- Andriichuk, V. H. “Ekonomichna bezpeka Ukrainy: stan, kryterii vymiru ta preventyvni zakhody yii zmitsnennia” [Economic Security of Ukraine: State, Measurement Criteria and Preventive Measures to Strengthen It]. *Ekonomika, finansy, pravo*, no. 6 (2013): 12-17.
- “Bibliografichna i referatyvna baza danykh Scopus” [Scopus Bibliographic and Reference Database]. <https://www.scopus.com>
- Boiko, A. O., and Yepifanov, A. O. “Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist ta napriamy formuvannia” [Economic Security of the State: Essence and Directions of Formation]. *Visnyk SumDU. Seriiia «Ekonomika»*, no. 3 (2018): 65-75. DOI: 10.21272/1817-9215.2018.3-10
- Boiko, V. V. “Evoliutsiia rozvytku ta sutnist ekonomichnoi bezpeky derzhavy” [Evolution of Development and Essence of Economic Security of the State]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, vol. 1, no. 4 (2015): 162-167.
- Ekonomichna bezpeka [Economic Security] / ed. by Z. S. Varnalii. Kyiv: Znannia, 2009.
- Ekonomika pidpriemstva [Enterprise Economy] / ed. by S. F. Pokropyvnyi. Kyiv: KNEU, 2005.
- Hubarieva, I. O., and Dorovskoi, V. A. “Teoretychne vyznachennia zmistu poniattia «ekonomichna bezpeka»” [Theoretical Definition of the Concept of “Economic Security”]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, no. 2 (2009): 31-40.
- [Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
- Liashenko, O. M. *Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva* [Conceptualization of Management of Economic Security of the Enterprise]. Kyiv: NISD, 2015.
- Litvin, N. M., and Cichyokno, H. B. “Klasyfikatsiia aktualnykh zahroz ekonomichnii bezpetsi derzhavy v konteksti kryzovykh tendentsii natsionalnoi ekonomiky” [Classification of Actual Threats to the Economic Security of the State in the Context of Crisis Trends of the National Economy of Ukraine]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, no. 1 (2019): 171-180. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-171-180>
- Pasternak-Taranushenko, H. A. *Ekonomichna bezpeka derzhavy. Metodolohiia zabezpechennia* [Economic Security of the State. Methodology of Provision]. Kyiv: Kyivskiy ekonomichnyi instytut menedzhmentu, 2003.
- Pyrozhkov, S. I. *Metodychni rekomendatsii shchodo otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy* [Methodological Recommendations for Assessing the Level of Economic Security of Ukraine]. Kyiv: NIPMB, 2003.
- “Sait «Dostup do pravdy». Vidpovid Ministerstva ekonomiky Ukrainy na zapyt pro Intehralnyi indeks ekonomichnoi bezpeky Ukrainy” [Site “Access to the Truth”. The Response of the Ministry of Economy of Ukraine to the Inquiry about the Integral Index of Economic Security of Ukraine]. https://dostup.pravda.com.ua/request/93135/response/341541/attach/3/0.pdf?cookie_passthrough=1
- Sak, T. V. “Ekonomichna bezpeka Ukrainy: poniattia, struktura, osnovni tendentsii” [Economic Security of Ukraine: Concept, Structure, Trends]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 6 (2013): 336-340. <https://core.ac.uk/reader/153578704>
- Skoruk, O. V. “Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist, skladovi elementy ta problemy zabezpechennia” [Economic Security State: Essence, Components of Elements and Software Problems]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo»*, iss. 6, part 3 (2016): 39-42. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/11.pdf
- Sukhorukov, A. I., Moshenskyi, S. Z., and Petruk, O. M. *Natsionalna ekonomichna bezpeka* [National Economic Security]. Zhytomyr: Ruta, 2010.
- Upravlinnia finansovoju bezpekoiu ekonomichnykh subiektiv* [Management of Financial Security of Economic Subjects] / ed. by S. M. Frolov. Sumy: DVNZ «UABS NBU», 2015.
- Vinichuk, M. V., and Nakonechna, N. V. *Ekonomichna bezpeka derzhavy: sotsialno-ekonomichni vymir* [Economic Security of the State: Socio-economic Dimension]. Lviv: Liha-Pres, 2017.
- Zhalilo, Ya. A. “Do formuvannia katehorialnoho aparatu nauky pro ekonomichnu bezpeku” [To the Formation of the Categorical Apparatus of the Science of Economic Security]. *Stratehichna panorama*, no. 3 (2004): 97-104.